Gemeente Amsterdam
Centrale Verkeerscommissie

Agendapunt

Secretariaat CVC
Mevr. [redacted]
Telefoon: [redacted]
[redacted]
Contact:
centraleverkeerscommissie@amsterdam.nl

Vergadering nummer:
Datum: ***12 december 2017***
Agendapunt:
Bespreektijd: **minuten**

Site CVC (intern):
intranet.amsterdam.nl/kennis-beleid/ruimte-economie/verkeer-openbareruim/cvc

Onderwerp: Tekstwijziging Leidraad CVC – § 4.1 en 4.2 over voetgangers

Aangemeld door: [redacted]
Telefoonnummer: [redacted]
E-mail: [redacted]

Uit te nodigen betrokken wegbeheerder(s): nvt
Telefoonnummer: nvt
E-mail: nvt

Meegezonden stukken:
- Huidige en voorstel nieuwe tekst §4.1 en 4.2 over voetgangers voor Leidraad CVC
- Schema breedte-categorieën
- Leidraad Voetgangersruimte

Aanleiding/toelichting:
In 2016 zijn nieuwe/aangepaste richtlijnen voor de voetgangersruimte opgenomen in de Leidraad CVC. Er is toen aangegeven dat de gewenste loopruimte in relatie tot de voetgangersintensiteit verder onderzocht zou worden, waarna beter gedifferentieerde richtlijnen en aanbevelingen zouden worden opgesteld. Bij de behandeling van de tekst in de CVC (2 februari 2016) is door de CVC ook de wens uitgesproken om de gewenste breedte te relateren aan aantallen voetgangers.

Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd en heeft geresulteerd in de bijgevoegde Leidraad Voetgangersruimte. Uit de ervaring die de afgelopen tijd in het voetgangersteam is opgedaan met de in de Leidraad Voetgangersruimte voorgestelde werkwijze is gebleken dat deze goed bruikbaar is. Daarom is het goed de belangrijkste punten uit deze Leidraad Voetgangersruimte nu over te nemen in de Leidraad CVC.

Bijgevoegd de huidige tekst en het voorstel voor de nieuwe tekst.

Is dit onderwerp al eerder in de CVC besproken?

Op 2 februari 2016 is een tekst voor de Leidraad CVC besproken in de CVC. Deze is tekst is daarna aangepast en nogmaals als hamerstuk ingediend. Nu worden nieuwe aanpassingen/ aanvullingen ingebracht.

Resultaat/advies Werkgroep Verkeerslichten Amsterdam (WVA):
nvt

Voldoet het voorgestelde ontwerp aan de normen van een 'duurzaam veilige Infrastructuur'?
Ja

Leidraad CVC
nvt

Bestuurlijke besluitvorming:
nvt

Afstemmingsinformatie:

Resultaat afstemming/advies Stadsdeel:
nvt

Resultaat afstemming advies Verkeer & Openbare Ruimte :
Stuk wordt ingebracht vanuit Kennis en Kaders, team Voetganger, V&OR

Resultaat overige afstemmingsinformatie indien van toepassing.
Afgestemd met Stadsergonoom.

Gevraagde beslissing (ter accordering, ter advisering, opiniërend of anders):

1. Akkoord te gaan met voorgestelde tekst.
2. Paragraaf 4.1 en 4.2 in de Leidraad CVC te vervangen door nieuwe tekst.
3. Schema 'breedte-categorieën voetgangersruimte' opnemen als bijlage in de Leidraad CVC.

Disclaimer: *Het door de CVC gegeven advies is gebaseerd op het ontwerp zoals die ter vergadering heeft voorgelegen. Op het moment dat nieuw beleid is vastgesteld dan wel, dat de verkeerskundige uitgangspunten/ randvoorwaarden m.b.t. het project veranderen is het gegeven advies van de CVC niet meer van toepassing. Het ontwerp dient dan opnieuw aan de CVC te worden voorgelegd.*

<u>HUIDIGE</u> TEKST ZOALS OPGENOMEN IN LEIDRAAD CVC (§ 4.1 en 4.2, pagina 17)

4.1 Weggebruikers die vallen onder de bepalingen voor voetgangers

- Personen die zich verplaatsen te voet of met een rolstoel, skateboard, rolschaatsen en dergelijke vallen in het RVV (Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990) onder de bepalingen voor voetgangers.[1]

4.2 Richtlijnen vrije breedte voetgangers

- Voor voetgangers, waaronder ook gehandicapten, visueel beperkten, rolstoelers, mensen met een kinderwagen of rollator, geldt een minimale obstakelvrije / effectieve loopruimte van 1,80 meter breed. Deze maat is gebaseerd op twee rolstoelers of kinderwagens die elkaar moeten kunnen passeren.

- Bij een incidentele versmalling (puntvernauwing zoals een lantaarnpaal) over een lengte van maximaal 2,0 meter geldt een minimale obstakelvrije / effectieve loopruimte van 0,90 meter breed. Een versmalling op de hoeken bij kruispunten is niet gewenst.

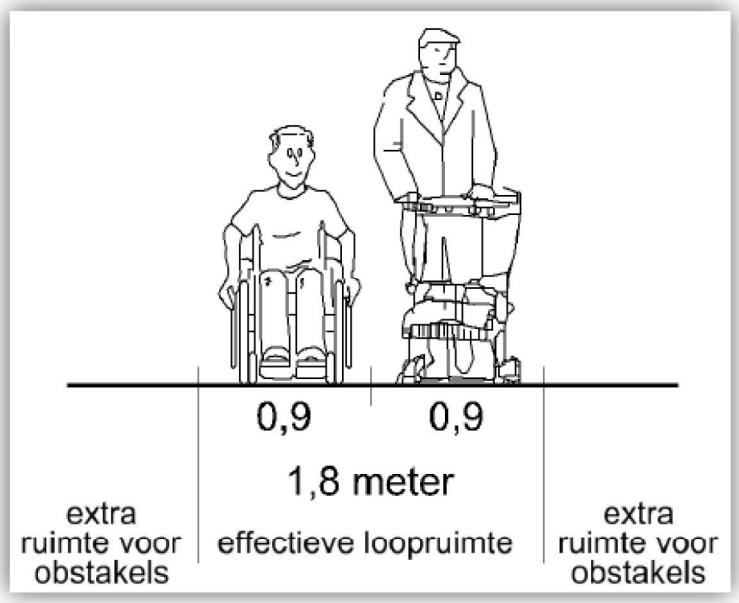

- De gewenste trottoirbreedte is zeer afhankelijk van de plaatselijke situatie, zoals het type straat, gewenste kwaliteitsniveau, de functie van de bebouwing, het aantal en type objecten op het trottoir, etc. Bij permanente publiekstrekkers, zoals musea, ov-knooppunten, onderwijsinstellingen en ziekenhuizen, evenemententerreinen, en drukke winkel- en uitgaansstraten (zoals de stadsstraten uit de structuurvisie) is de bovenstaande minimale maat niet voldoende. Gewenst is hier minstens 3,6 meter obstakelvrije / effectieve loopruimte. Puntvernauwingen zijn bij deze bredere trottoirs niet gewenst. De gewenste loopruimte in relatie tot de voetgangersintensiteit wordt de komende tijd verder onderzocht, waarna beter gedifferentieerde richtlijnen en aanbevelingen worden opgesteld.

- Bovengenoemde maten betreffen de effectieve loopruimte. De loop mag niet belemmerd worden door objecten/obstakels zoals palen, fietsenrekken, reclameborden, terrassen, laad-&losplekken, geparkeerde auto's, brandweerkranen en straatmeubilair. Daarom moet waar nodig voldoende (afhankelijk van de objecten) extra ruimte aan weerszijden van de bovengenoemde loopruimte worden opgenomen ten behoeve van objecten/obstakels.

NIEUWE TEKST LEIDRAAD CVC (vervangt § 4.1 en 4.2, pagina 17)

4.1 Weggebruikers die vallen onder de bepalingen voor voetgangers

- Personen die zich verplaatsen te voet of met een rolstoel, skateboard, rolschaatsen en dergelijke vallen in het RVV (Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990) onder de bepalingen voor voetgangers.

- Wettelijk wordt de voetganger beschouwd als een aparte verkeerscategorie. Het is de enige verkeerscategorie die geen bestuurder is.

4.2 Richtlijnen voetgangersruimte

4.2.1 algemeen

- Voetgangersruimte kan worden vormgegeven als trottoir/ stoep, voetgangersgebied, erf, plein of shared space.

- Trottoirs zijn bedoeld als plekken waar voetgangers zich afgeschermd van het rijverkeer over straat kunnen bewegen. Doorstroming van het rijverkeer en de veiligheid van voetgangers zijn de voornaamste bestaansredenen van het verhoogd trottoir.

- Een deel van de voetgangers heeft meer moeite om zich door de openbare ruimte te verplaatsen. Tot deze groep horen niet alleen ouderen en motorisch en visueel gehandicapten. Ook voetgangers met kinderwagens, boodschappentassen en tijdelijk geblesseerden hebben behoefte aan voldoende ruimte. Een vernauwing of hinderlijk geparkeerde fiets vormt voor een mobiele voetganger hooguit een vervelende hindernis, voor de beperkte voetganger kan een dergelijke situatie betekenen dat passeren onmogelijk is.

- Het domein van de voetganger is ook de plek waar mensen verblijven als ze niet onderweg zijn. Onder andere bankjes en terrassen zijn een belangrijk onderdeel van de voetgangersruimte en dragen bij aan de levendigheid van de stad. De stoep vervult naast een ruimte om te lopen dus ook een belangrijke verblijfsfunctie.

- De voetganger moet zijn ruimte delen met objecten als straatverlichting, terrassen, bomen, fietsparkeren, parkeermeters en verkeersborden. Dit betekent dat het trottoir dus niet alleen uit loopruimte en verblijfsruimte bestaat, maar dat een deel van de ruimte wordt gebruikt voor andere doeleinden.

4.2.2 Vrije doorloopruimte

- Voor voetgangers geldt een minimale vrije doorloopruimte. Dit is de obstakelvrije ruimte die door de voetganger gebruikt kan worden tussen alle objecten.

- De extra ruimte aan weerszijden van de vrije doorloopruimte voor obstakels is afhankelijk van de situatie, het aantal en het type obstakels. De vrije doorloopruimte en de ruimte voor obstakels vormen samen de trottoirbreedte.

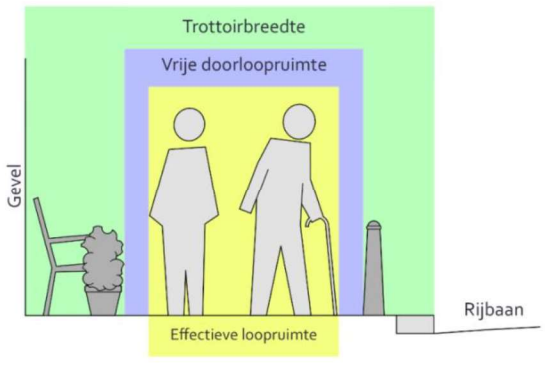

rood = vrije doorloopruimte

- De benodigde vrije doorloopruimte is afhankelijk van de hoeveelheid voetgangers en moet voldoen aan de maten in de kolom 'minimale vrije doorloopruimte' in de onderstaande tabel 'breedte-categorieën voetgangersruimte'.
- Om comfortabel te kunnen lopen en bereikbaarheid voor iedereen te garanderen, wordt geadviseerd minimaal de maten in de kolom 'gewenste vrije doorloopruimte' aan te houden.

Tabel - Breedte-categorieënvoetgangersruimte (zie ook schema in de bijlage)

Gemiddelde spitsuurintensiteit (in passanten per minuut)	Minimale vrije doorloopruimte*	Gewenste vrije doorloopruimte
tot 10 ppm	1,8 meter	2,2 meter
tot 20 ppm	2,2 meter	2,9 meter
tot 30 ppm	2,9 meter	3,6 meter
30 ppm of meer	Voor gewenste breedte is analyse op basis van Pedestrian Comfort Levels nodig	

*Het gaat hier nadrukkelijk om een minimale vrije doorloopruimte. Meer loopruimte is wenselijk.

- Bij straten met een gemiddelde spitsuurintensiteit van meer dan 30 voetgangers per minuut moet de benodigde ruimte wordt bepaald aan de hand van de Pedestrian Comfort Levels. Hierbij geldt:
  Niveau B+ is het streefniveau voor alle locaties *(9 tot 11 voetgangers per meter per minuut)*
  Tot niveau B- is acceptabel (17 *voetgangers per meter per minuut)*
  Niveau C+ of drukker is onacceptabel (18 *voetgangers per meter per minuut of meer)*

- Bij evenementen kan het zeer druk zijn en is het onmogelijk om rekening te houden met comfortniveaus. Voor deze situaties waarbij veiligheid en doorstroming onder druk staan kunnen de Levels of Service van Fruin worden geraadpleegd.

- Voor meer informatie over het meten van voetgangers, bepalen van de vrije doorloopruimte, de breedte-categorieën en de Pedestrian Comfort Levels (voor situaties >30 pmm) wordt verwezen naar de Leidraad Voetgangersruimte (Gemeente Amsterdam, 2017).

4.2.2 Puntervernauwingen

- Puntvernauwingen door objecten zijn binnen de vrije doorloopruimte niet gewenst en moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.

- Een incidentele puntvernauwing (prullenbak, een boom, verkeersbord, brandkraan) is toegestaan. Deze mag niet smaller dan 0,90 centimeter, en niet langer dan 1,0 meter zijn. Puntervernauwingen mogen niet vaker voorkomen dan eens per 50 meter.

- Op straathoeken en andere drukke locaties zijn puntvernauwingen niet gewenst.

Breedte-categorieën voetgangersruimte

In hoeverre voetgangersruimte functioneert, hangt af van de hoeveelheid bruikbare loopruimte en het aantal voetgangers. De breedte-categorieën geven aan hoeveel voetgangersruimte er minimaal nodig is om op comfortabele wijze te kunnen passeren.
De geadviseerde breedte is vrije doorloopruimte. Dit is de obstakelvrije ruimte op het trottoir waar voetgangers daadwerkelijk gebruik van kunnen maken. De eerste twee categorieën zijn ondermaats en dus onwenselijk. Ze zijn wel in dit overzicht opgenomen, omdat ze vaak voorkomen. De achterliggende gedachte bij het opstellen van de categorieën is dat het voetpad voor iedereen toegankelijkheid moet zijn, dat voetgangers conflictvrij kunnen lopen en dat zij redelijkerwijs naast elkaar moeten kunnen lopen. Als het aantal voetgangers en de hoeveelheid loopruimte in balans zijn, wordt aan deze voorwaarden voldaan. Als het drukker wordt, treedt er onbalans op. Dan raken voetgangers te vaak met elkaar in conflict. Om dit te illustreren is voor elke categorie een situatie van balans en onbalans geschets.

Onbalans

Het aantal voetgangers en de hoeveelheid loopruimte zijn in onbalans. Conflicten tussen voetgangers komen te vaak voor.

Balans

Het aantal voetgangers en de hoeveelheid loopruimte zijn in balans. Voetgangers hebben genoeg bewegingsvrijheid

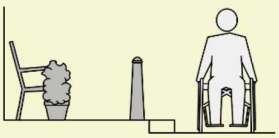

smaller dan 0.9 m **Voetpad niet toegankelijk**

Bij minder dan 0.9 meter is het voor veel mensen onmogelijk om te passeren. Vooral mensen met een fysieke beperking worden benadeeld. Bij deze afmeting zullen voetgangers noodgedwongen op het fietspad of de rijbaan lopen. Dat heeft negatieve gevolgen voor o.a. de verkeersveiligheid. Hoewel deze situatie voor de voetganger nooit gunstig is, blijven de gevolgen beperkt als het aantal voetgangers dusdanig groot is, dat er een positie wordt afgedwongen op de rijbaan. Ook dan blijft deze breedte onwenselijk.

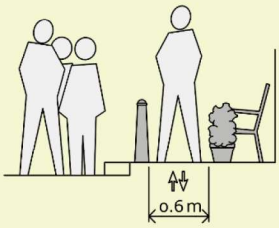

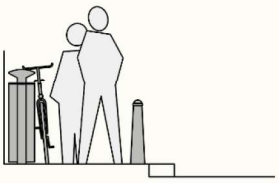

0.9 m tot 1.8 m **Voetpad altijd oncomfortabel**

Vanaf 0.9 meter vrije doorloopruimte zijn ook mensen met een beperking fysiek in staat om het trottoir te gebruiken. De maat is echter te krap om comfortabel te kunnen voortbewegen. Elke tegemoetkomende voetganger vraagt om een aanpassing. Met name voor ouderen of mensen met een beperking zorgt dit voor problemen. Afhankelijk van de situatie zullen er bij deze maat veel voetgangers op het fietspad of de rijbaan lopen. Deze categorie is daarom onwenslijk.

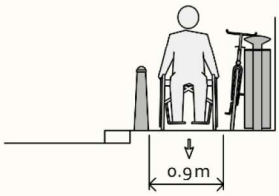

Tot hier ondermaats

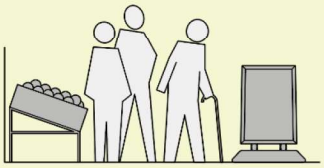

1.8 m tot 2.2 m **Geschikt tot 10 voetgangers per minuut***

Vanaf 1.8 meter vrije doorloopruimte kunnen twee voetgangers elkaar passeren of naast elkaar lopen. Er is nog steeds een aanpassing nodig bij het passeren van een persoon met een fysieke beperking of iemand die meer ruimte nodig heeft door bijvoorbeeld boodschappentassen. Bij drukte of wanneer er veel mensen in groepjes lopen, wordt het snel oncomfortabeler. Deze categorie is daarom alleen geschikt voor rustige voetpaden.

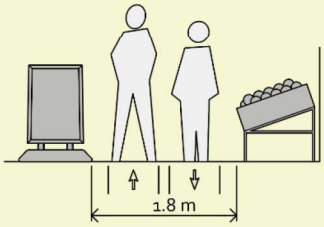

2.2 m tot 2.9 m **Geschikt tot 20 voetgangers per minuut**

Vanaf 2.2 meter vrije doorloopruimte kunnen ook mensen die meer ruimte nodig hebben zonder hinder een tegenligger passeren. Het passeren van een derde persoon levert bij deze maat al minder hinder op. Dat betekent dat mensen naast elkaar kunnen blijven lopen, zij het met een kleine aanpassing. Op locaties waar veel mensen in groepjes lopen, blijft deze maat echter te krap. Er treden dan te veel conflicten op tussen voetgangers.

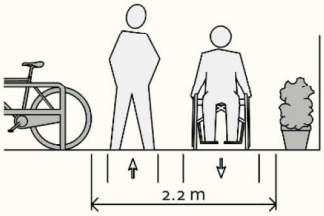

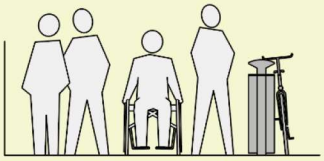

2.9 m tot 3.6 m **Geschikt tot 30 voetgangers per minuut**

Vanaf 2.9 meter vrije doorloopruimte kunnen mensen drie mensen comfortabel naast elkaar lopen of passeren, zelfs als een van hen meer ruimte nodig heeft. Ook twee-aan-twee passeren lukt, maar dat zorgt nog wel geregeld voor conflicten. Deze maat is geschikt voor drukke locaties en plekken waar veel mensen in groepjes lopen.

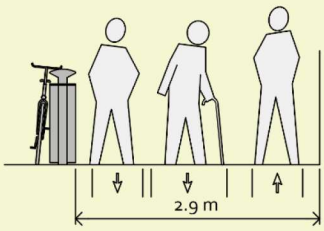

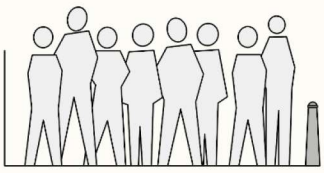

3.6 m of meer **Verdere analyse nodig**

Bij 3.6 meter vrije doorloopruimte kunnen er vier mensen op comfortabele wijze naast elkaar lopen en hebben voetgangers veel bewegingsruimte. Daarom is deze maat aan te raden voor toeristische locaties waar veel mensen in groepen (van drie of meer personen) lopen.

Voor straten waarbij de spitsuurintensiteit boven de 30 voetgangers per minuut uitkomt, is een analyse nodig op basis van de Pedestrian Comfort Levels. Voor knelpunten waarbij veiligheid en doorstroming onder druk staan kunnen de Levels of Service van Fruin worden geraadpleegd.

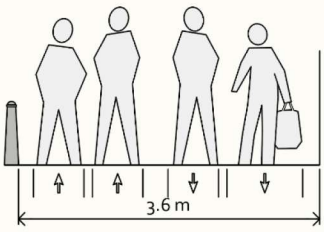

Verkeer en Openbare Ruimte,
Gemeente Amsterdam

***Gemiddelde spitsuurintensiteit**